

Леженко Л.І.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Губарєва В.Г.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец.6509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ ТА ОСНОВНІ ВІДМІННОСТІ ПЕРЕОЦІНКИ ДОВГОСТРОКОВИХ АКТИВІВ ЗА ПСБО 7 ТА МСБО 16

Питання переоцінки довгострокових активів за міжнародними та національними стандартами є актуальним на сьогоднішній день, оскільки більшість українських суб'єктів господарювання після останніх змін (документ 2164-VIII від 05.10.2017) до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», які набули чинності 01.01.2018 р., мають складати фінансову звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності [1]. З приводу цього виникає певне непорозуміння щодо відображення достовірності вартості довгострокових активів у фінансовій звітності.

Питання переоцінки довгострокових активів в Україні та за кордоном досліджували у своїх роботах О.К. Єлісєєва, В.С. Белозерцев, А.М. Ужва, К.В. Безверхий, С.І. Василішин, М.І. Бондар, але не вирішені питання та дискусії так і залишаються між науковцями через непорозуміння вибору методів переоцінки.

Періодичність здійснення переоцінки на вітчизняних підприємствах відбувається у разі необхідності, при порівнянні двох величин: залишкової та справедливої вартості на дату балансу. Якщо результат відображатиме суттєву різницю між залишковою та справедливою вартістю, а саме на 10 %, підприємству рекомендовано виконати переоцінку своїх активів.

Як в національних, так і в Міжнародних стандартах фінансової звітності підприємства самостійно вирішують, коли проводити переоцінку та за якою моделлю буде відбуватися дана процедура. Відповідно до положень МСБО 16 «Основні засоби» сутність моделі переоцінки полягає в тому, що після визнання об'єкта довгостроковим активом (строк корисного використання більше одного року), основні засоби (справедливу вартість яких можна достовірно оцінити) слід обліковувати за переоціненою сумою, яка дорівнює різниці справедливої вартості на дату переоцінки та будь-якої накопиченої суми амортизації з урахуванням наступних накопичених збитків від зменшення корисності [3].

Однією з проблем переоцінки довгострокових активів є відсутність активного ринку в нашій країні, наявність якого дозволила б зменшити до мінімуму неточності, шляхом оцінювання активів за справедливою вартістю на дату балансу. До ознак даного типу ринку (інша назва – ринок досконалої конкуренції) належать: однорідність об'єктів, що продаються на даному ринку; наявність повної інформації про конкурентів, продавців, товар та відповідно

ціну товару; у будь-який час продавець/покупець може знайти потенційно-зацікавленого покупця/продавця відповідно.

Додатковими факторами невикористання методу переоцінки довгострокових активів за справедливою вартістю є наступні:

- абсолютна відсутність повної методики вирахування справедливої вартості активів;

- труднощі щодо визначення достовірної інформації про довгострокові активи, які виникають через відсутність активного ринку в Україні.

Ще однією проблемою, яка стосується оцінки довгострокових активів є те, що у національних стандартах відсутнє точне поняття «первісної вартості». За МСБО 16 та П(С)БО 7 до первісної вартості довгострокових активів належить сума витрат (за попередньою оцінкою), які стосуються демонтажу, переміщення об'єктів та робіт щодо відновлення довкілля. Але відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» відсутня детальна процедура визначення первісної вартості, внаслідок цього до даної вартості можуть включатися, наприклад, прогнозована сума демонтажу, а не теперішня вартість, що призведе до викривлення показників фінансового стану підприємства [2]. Якщо ж керуватися положеннями міжнародних стандартів, то в МСБО 16 чітко прописано, щодо первісної вартості активів належить тільки теперішня вартість. Таким чином, повний перехід до МСФЗ дозволить вирішити дану проблему.

Необхідно зазначити суттєві відмінності щодо методів переоцінки основних засобів за П(С)БО 7 та МСБО 16. За національними стандартами – індексаційний, за яким переоцінена первісна вартість та сума зносу об'єкта основних засобів визначається множенням відповідно первісної вартості і суми зносу об'єкта основних засобів на індекс переоцінки. Інформація про зміни первісної вартості та суми зносу основних засобів відображають в обліку [2]. За міжнародними стандартами – передбачено два методи перерахунку накопиченої амортизації при переоцінці об'єкту основних засобів: перший, коли суму накопиченої амортизації перераховують пропорційно до зміни валової балансової вартості основних засобів, так що балансова вартість активу після переоцінки дорівнює переоціненій сумі. Цей метод переважно застосовують за допомогою індексування. Другий метод – сума накопиченої амортизації виключається з валової балансової вартості активу та чистої суми, перерахованої до переоціненої суми активу [3]. За МСБО 16 відображення результатів переоцінки обліковими процедурами не регламентовано.

Щодо списання вартості дооцінки довгострокових активів, то у МСБО 16 чітко вказано, що вартість списується на нерозподілений прибуток у частині перевищення «нової амортизації», після переоцінки, над старою амортизацією, до переоцінки [3]. Якщо ж звернутись до П(С)БО 7 – в положенні немає чіткої інформації щодо визначення суми до списання, тому це може спричинити певні проблеми у фінансовій діяльності та визначенні фінансового результату суб'єктів господарювання [2].

В результаті дослідження з'ясовано, що між національними та міжнародними стандартами фінансової звітності існують певні суперечності

щодо переоцінки довгострокових активів. Труднощів додає відсутність активного ринку в Україні, який міг би вирішити дані проблеми. На нашу думку, щодо переоцінки довгострокових активів є більш доцільними та виваженими норми МСБО 16, які сприяють зниженню ризику спотворення фінансових показників суб'єктів господарювання України.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 10.07.1999 р. № 996-XIV, зі змінами [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджений наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000 р., зі змінами [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 34 від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014.

УДК 336.225

Малишкін О.І.,

д.е.н, професор кафедри обліку і оподаткування,
Державний університет інфраструктури і технологій (м. Київ)

ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТА СУСПІЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УКРАЇНИ КРИЗЬ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ТА ДИРЕКТИВ ЄС

Склад зовнішньої звітності суб'єкта суспільного інтересу (ССІ) можна поділити на групи: фінансова, нефінансова (соціальна, інтегрована), податкова, статистична. До кожної з них причетна бухгалтерія підприємства. Перша група регулюється МСБО/МСФЗ, друга – є довільною або спирається на МС інтегрованої звітності, третя і четверта – національними нормативними актами. Крім того, на практиці в середині ССІ ще складається внутрішньогосподарська (управлінська) звітність, до якої також мають дотик бухгалтери підрозділів підприємства. Усі або переважно усі форми звітності замикаються на головного бухгалтера ССІ, який їх підписує. З цього можна зрозуміти обсяг звітних показників, який підлягає розкриттю у звітах ССІ щомісяця, щокварталу, щороку.

Ускладнення у складанні фінансової звітності полягають, головним чином, у необхідності застосовувати МСБО/МСФЗ, що зі зрозумілих причин на сьогодні є доволі складним процесом для переважної кількості бухгалтерів України. Додають складнощів і нові форми – звіт про платежі на користь держави та звіт про управління. Відповідно до закону про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні такі звіти віднесено до категорії фінансових. Такий підхід відповідає нормам Директиви 2013/34/ЄС. Проте фактично, за нашими дослідженнями, більшість показників останніх двох звітів є не фінансовими.